संस्कृत

पूजा - स्मार्त

क्र. नं 32

त्रिपुरापूजनक्रम:

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

जपतो संप्रवक्ष्यामि पुरश्चरणसाधनं॥ विना येन न सिद्धिः स्यान्मंत्रो वर्षशतैरपि॥ येतेन येन लब्धेनेसा
धको वांछितं फलं। पुरश्चरणसंपन्नो मंत्रो हि फलदायकः॥२॥ अतः पुरस्क्रियां कुर्यान्मंत्रसिद्धिमवापु
यात्॥ सम्यक्सिद्धस्य मंत्रस्य नोसाध्यं विघते क्वचित्॥ बहुमंत्रवतः पुंसः का कथा शिव एव सः॥ धिं हो
मैः किं जपैश्चैव किं मंत्रन्यासविस्तरैः॥४॥ रहस्याणां हि मंत्राणां यदि न स्यात्पुरस्क्रिया॥ पुरस्क्रिया हि
मंत्राणां प्रधानं बीजमुच्यते॥ बीजहीनो यथा मंत्री सर्वकर्मसु न क्षमः॥ पुरश्चरणहीनो हि यथा
मंत्रः प्रकीर्तितः॥५॥ अतो मंत्रस्य पुरश्चरणमावश्यं प्रविचिति॥ ज्ञानार्णवे॥ चक्रे मत्स्ये च्यविधिर्वेदे
संकं जपेन्मन्त्रवित्॥ श्रीगुरोः कृपया देवि स्वयं ज्ञः सर्वं तेहविचेत्॥१॥ यत्र वा कुत्रचित् देशे गोलिंगं स्यान्
पश्चिमामुखं॥ स्वयंभूर्बाणलिंगं वा ... जेष्ठ स्थिरते॥२॥ पश्चिमापतनं वापि इतरं वापि
सुधने॥ श्राक्षिभोत्रेषु गंगायां नद्यां पर्वतमस्तके॥ पवित्रेषु स्थले देवि जपेद्धि घोप्रसन्नधीः॥
तत्रे स्थित्वा जपेल्लक्षं साध्या देवि स्थिरूपयान्॥ ते ... नो भवति विघ्नं त्रैलोक्यं वशकारिणीः॥
एवं जपं महाराज्यां क्रिरुलो भैसाधको नमः॥४॥ किंशुकैर्वर्हिनं कुर्यात् दशांशेन वरानने॥
ॐ सुं भकुसुमैर्वा विम धुरत्रपमिश्रितैः॥ विधिनोक्तप्रकारेण विभोघ नाशयद्क्षणान्॥

सर्वकामप्रदस्यास्य भुक्तिमुक्तिफलप्रद॥ पश्चिमापतनं पश्चिमास्तिमुखं॥ शिवालये॥ इतरलिंगं
पर्वतलिंगं ब्रह्मसिर्पादि॥ यथाशक्ति पुरश्चरणं कृत्वा निजमाचरणं स्वाचारक्रियानुसारेण॥ यद्वा हो
मेन सहस्रसंख्यं॥ अत्र कुसुमद्वयोक्तेः शतपत्रेण नादिति॥ आदौ नवलक्षप्रयोगः जपस्य अन्यथा
ख्यानप्रत्यये नैव होमादि स्वप्नप्राप्ते स्वादिपद्यैश्यं [illegible] ॥ विघ्नौघप्रयोगास्सिद्धि प्रतिबंधकं नाश
येत्॥ सर्वकामप्रदप्रयोगसाधनसमर्थ॥ पुरश्चरणमेवदशांशहोमस्य तद्दशमस्य सर्वकामप्रद
त्वादिफलस्य चाप्यसिधानात्॥ अतस्तद्दूर्मो [illegible] प्रयोगादौ विधानात्॥ उक्तानां प्रयोगानां कल्प
सिद्धिरित्साकांक्षायां॥ पुरश्चरणपूर्वोक्तौ विनि [illegible] विनिर्मित इति वचनात्॥ तदभिधानस्यैवयो
ग्यत्वात्॥ नवाक्षीचक्रमसंहि नायामपि लोपायामुक्तं॥ लक्षमेव मिदं जप्त्वा सर्वपापहरो
भवेत्॥ इति लक्षमात्रमिति॥ नच नवलक्षपुरश्चरणमिति वाच्यं एवं [illegible] फलासिधा
नात्॥ होमानभिधानाच्च॥ वामकेश्वरतंत्रे पंचमेवोक्तमिति॥ तंत्रराजे तुलक्षत्रयं पुर
श्चरणमुक्तं॥ तदेतेषां विकल्पः॥ तत्र होमादेरसूक्तेः॥ एतन्न्यून पुनःपरं कृतौ चतुर्गुणमिति
तां त्रिकसिद्धांतः॥ तदुक्तं तंत्रराजे॥ संध्यात्रयेपि जपध्यानं सहस्रमौनसंयुतः॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

ताहेरं हेवं॥ विपुलमध्यस्यस्यान्तेगकारेणपरस्परस्परं॥ उद्धर्मस्य ठकारेण ॥ मुगमध्यस्य वा॥
अंधेगस्य षकारेण प्रख्यापो जेढयोरपि॥ तउयोः पथयो वैरं सरयोः सभयोरपि॥ कूर्मस्य चरिपुस्था
नेसाध्यपोमृततेस्यजेदे॥ तंत्रांतेरपि॥ अवर्णस्य गकारेणाक्षेर्वर्णस्य चकारेण लुवर्णस्य पका
रेण ओकारस्य षकारेण उस्य टेन भस्य रेवन उस्य नेन फस्य चेन भस्य रेफेण॥ एवं पस्य पना
रिसं॥ पत्रेस्थानस्साध्यपोरा घाभरेणारिसंनेत स्थानं साध्यमिति॥ अनुक्रमानां वर्णानां स
र्ववर्णेषु मेत्री॥ अत्रपभागो विंध्यमिश्रस्य अनुदभेतौ॥ अमरेश्वरस्य गपागणेशस्यामर्द
कं॥ आचार्यस्य गजपुरं॥ एयमाघ महाय ॥ मेचक्रे फलमाह॥ मुखस्थोल्लभ्यते सिद्धिं क
रस्थः स्वल्पसिद्धिकृत्॥ उदासीनः कुक्षिसंस्थः पादस्था दुःखमाप्नुयात्॥ पुच्छस्थः पीड्यते
मंत्री बंधनोद्भाटनादिभिः॥ तंत्रे राजे एष्ठ सर्वार्थदायकमिति पृष्ठस्थानमप्यकं॥ कू
र्मचक्रमिदं प्रोक्तं मंत्राणां सिद्धिसाधकं॥ तस्मान्मुखं समाश्रित्य नसर्वे कूर्मसमाचरेत्
कूर्मचक्ररहितानि श्रेष्ठस्थानान्याह॥ पुण्यक्षेत्रं नदीतीरं गुहापर्वतमस्तकं॥ तीर्थप्र

देशाः सिंधूनां संगमः पावनं वनं ॥ उद्यानानि विविक्तानि बिल्वमूलं तटं गिरेः ॥ देवतायतनं
कूलं समुद्रस्य निजं गृहं ॥ साधनेषु प्रशस्तानि स्थानान्येतानि मंत्रिणां ॥ एतानि स्थानानि
मंत्रसाधने श्रेष्ठानि ॥ एषु स्थानेषु वाधूपोपैरं नास्ति ॥ पुण्यक्षेत्रं वाराणस्यादि ॥ नदीतीरं
गंगातीरं ॥ तीर्थप्रदेशाः पुष्करादि [illegible] ॥ सिंधूनां नदीनां संगमः प्रयागादि ॥ पवि-
त्राणि वनानि नैमिषदंडकारण्यादीनि ॥ उद्यानानि तुलसीवाटिकापुष्पवाटिका विविक्ता
एकांतगा नयति ॥ बिल्वमूलं बिल्ववृक्ष[illegible] ॥ गिरेस्तटं पर्वतनिकटवर्तिस्थानं ॥ देवताय-
नं पंचायतन प्रासादाः ॥ समुद्रकूलं गुहा [illegible] गुहा ॥ पर्वतमस्तकं गिरेः शृंगं ॥ निजं गृहं गृहं
तुः पानीगोष्ठं ॥ एषु स्थानेषु प्रागुक्तेन तानाणि [illegible] स्थानेषु चपुरश्चरणजपः प्रशस्तः ॥ स्था-
नेषु पदार्थाधिक्यमाह ॥ गृहे जपः समः प्रोक्तः गोष्ठे शतगुणः स्मृतः ॥ पुण्यारण्ये महारण्ये सह-
स्रगुणमुच्यते ॥ तपोवनवाटिकायां च बिल्वमूले ततोऽधिकं ॥ अयुतं पर्वते पुण्यं गुरु-
पांडुतपोवचन घोरलक्षगुणं प्राक्तं समुद्रे तु ततोऽधिकं ॥ पुण्यक्षेत्रे देवालयक्षेत्रे तीर्थक्षेत्रे

तथैव च ॥ कोदेवालये प्राहुरनंतोंद्रीवसंन्निधौ ॥ शिवसंन्निधौ पूर्वोक्तं सर्वलींगसन्निधौ ॥
इतिस्थानमहिमा ॥ एषु स्थानेषु अन्यतमस्थानमाश्रित्य तत्र कर्मसुखे जपार्थं गृहे कुर्यात् ॥ त
त्र भूमिप्रतिग्रहमाह ॥ पुण्यक्षेत्रादिके गत्वा कुर्याद्भूमिपरिग्रहं ॥ तत्राप्यमुकमंत्रस्य पुरश्च
रणसिद्धये ॥ मध्ये यं गृह्णते भूमिमें त्रोमेति प्यतोति ॥ भूमेः परिग्रहं हस्तापरिमाणं चस्त
र्यते ॥ नदीपर्वतवृक्षाद्यो परिमाणेन्नेवे विपते ॥ पुरश्चर्याभुवो मानं धूचिन्मानंन्न विघते ॥ यामे
कोशामितं स्थानं न घाद्रोस्त्वेवयामतं गत्वा दावपश्चो दांश्चो दापक गमम पापिवा ॥ आहं
रार्थं विहारार्थं तावतीं भूमिमात्रमेत ॥ अपक्षोहुं वरपूहन्यन्यो धाः हीरदरपाविन ॥
भीरव होके वान्दशीकान अस्यमं जीालमंत्र तां नूं ॥ निरवने हदादिगत्वा गते षिग्नं च प्र
पूजयेत् ॥ क्षेत्रे च पतिक्षिते मंत्री न विघ्नैः परिभूयते ॥ क्षेत्रपालादिकं तत्र पूजयेद्विधि
वत्ततः ॥ दिक्पालेभ्यो बलिं दद्यात् ततः क्षेत्रं समाश्रयेत् ॥ इति ॥ क्षेत्रपालोकर्मचत्रं विचिंत्य
तन्मुखे समंततः द्वादशहस्तापरिमितं जपस्थानं कुर्यात् ॥ तत्र अमुकक्षेत्रस्य पुरश्चरणे

सिद्धये मम पंचगत्तेन्नर्मिर्मे चोमें सिध्यतामिति॥ मंत्रेण ॐ मोहस्तस्य रेन भूमि प्रदिग्य हं
हस्तात मसीतः क्षीरवृक्षस्य यानं विनेक्षि मिलानं पीठानं ददीत्व॥ ह्यां जेपा व्याघ्र मंत्रेणाक्षिमंत्र्य
पूर्वादि दिक्षु इंद्र स्थानयोर्मध्ये नित्ये ति वायव्ययोर्मध्ये निरयेत तेन॥ अस्य जापजपेत्॥ ततो
मध्ये क्षों क्षेत्रपालाय नमः इति क्षेत्रपालं गंधादिभिः संपूज्य तन्मंत्रेण॥ बलिं दद्यात्॥ ततः गग
णपतये नमः॥ इति संपूज्य॥ तन्मंत्रेण बलिं दद्यात्॥ ततः वास्तुपुरुषाय नमः इति वास्तुपुरुषं
संपूज्य॥ ततो पूर्वादि दशदिक्षु मंत्रेण इंद्रादिभ्यः बलिर्नमः इति गंधपुष्पाक्षतान्वितं बलिं स
मर्पयेत्॥ एवं दिक्पतिभ्यो बलिं दत्वा आसनमध्ये तत्र स्थाने तस्मान्मात्रे खनेने तु भुवं संशोध्य तत्र
आसनं कुर्यात्॥ स्यासनस्य ईशान भागे दीप पुस्तकं॥ आसनस्य पुरतः पूर्व भागे देवतार्च
स्य स्थानं कुर्यात्॥ अन्यत्स्थले आहारार्थं विहारार्थं कुर्यात्॥ इति स्थानमिप्यरिमाणं॥ जप स्थानं
म्लेच्छदुष्टमृगव्यालशंकारहितं निर्दंशमशकचौरीपिपीलिकादुर्जनबहुजनगमनागमनरहितं॥ एकांतं
धार्मिकस्थ देवतास्थाने जनाश्रमयं योगी महापुरुषश्रीगुरुसान्निध्यं कुर्यात्॥ इति॥ अथ

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

ऊर्णमाया॥ रुद्राक्षमालिकायास्तु तेजपेन स्वमनोरथान्॥ पद्माक्षैर्विहितामाला शत्रूणां नाशनीम
ता॥ कुशग्रंथिमयी माला सर्वपापप्रणाशनी॥ पुत्रजीवफलैर्माला कुरुते पुत्रसंपदं॥ निर्मिता रौ
प्यमैः पिलसिंजपमालेप्सितप्रदा॥ हिरण्मयैर्विहिता चेतास्सर्वान्कामान्प्रयच्छति॥ प्रवालैर्विहिताम
ला प्रयच्छेत्पुष्कलं धनं॥ सौभाग्यं स्फाटिकीमणिमालो क्तिकैर्विहिता श्रियं॥ निर्मिता शंखमणि
भिः कुरुते कीर्तिमुत्तमां॥ सर्वैरेतैर्विरचितामाला श्रस्याम्नुमयेन्न णां॥ त्रेप्राक्षः प्रस्तिहः॥ पद्मा
क्षैः पद्ममालानिपद्धानित्यैर्निर्मिता॥ कुशग्रंथिविनिर्मिणी न्वरुला॥ एतेषु कुशरंध्रंब्दुलाते त्रे
तं चिरकरणमाहुः॥ पुत्रजीवोथ कारस्कराक्षैः॥ अथ पद्मसरमाला॥ स्वाहेनामिकाम प्यपर्वादितर्जनी
स्त्र उपर्वपर्यंतं दशपर्वरूपा ह्वत्वनि॥ अंगुलीमासं अपर्वादिमध्यमा मूलपर्वान्तावा॥ अथ मानसी
माला॥ मातृकामालेपास्यो विहिष्टा जपः॥ सा हि अनुलोमविलोमम अकारादिळकारांतेन सबिंदु व
र्णात्मिका ह्ममेरुका शतमाक्षररूपा अवर्गाद्य वर्गयोगेन अष्टोत्तरशतमातृरूपामक्षादि क्षल
र्णं ग्रंथितं सुषुम्नांतः कुंडलीसूत्रेण ग्रथिता॥ वर्णाद्य जपस्य उद्विघ्नस्य स्वादिसे रव्यानमाने का

ये॥ नतु प्रसादं जिरिति॥ इति मालाकामाला॥ वैष्णवे तुलसीमाला गजदंते गणेश्वरे॥ त्रिपुरापाज
विद्भ्यां प्राक्षैः रक्तचंदने॥ महाशंखमयी ज्ञेया नीलसारस्वते मणौ॥ स्फाटिकी चसदा प्रोक्ता सरस्व
सा जपेन्न शुभा॥ रुद्राक्षमालिका राचोक्ता शिवसान्निध्यकारिणी॥ सर्वस्य जपसंख्योक्ता प्रथ
मोऽष्टवमालया॥ अथ मालाकासु धारणं॥ अंगुलिजपसंख्यानं एकमेव [illegible] दशतं पुत्रजी
वैर्दशगुणं शतं शंखैः सहस्रकं॥ प्रवालैर्मणिरत्नैश्च दशसाहस्रकं मतं॥ तदेव स्फाटिकैः प्र
तं मौक्तिकैर्लक्षमुच्यते॥ पद्माक्षैर्दशलक्षं [illegible] स्यात्॥ [illegible] शातैः कोटिरुच्यते॥ हेमैर्दशगुणं तस्य
कुशग्रंथ्या तनोदशा॥ रुद्राक्षैर्विहितामाला॥ अनंतगुणिता भवेत्॥ मालनेको दुर्णसं भोतमाल्या ब
पाः महिमामया॥ कोटि [illegible] [illegible] नि [illegible] नवेशकारयेत्॥ मालाकासुमणिनां गणनामम
हा॥ शतैर्यञ्चत [illegible] सर्वमाधारणं जपेत्॥ अष्टोत्तरशतैः सर्वसिद्धिरुक्ता [illegible]॥
पंचाशद्भिः काम्यकर्मसिद्धिः स्यात् [illegible]॥ सप्तविंशति [illegible] त्रिंशता
जपेत्॥ अंगुल्यानामिकामध्यात् प्रदक्षिणमनुक्रमात्॥ तर्जनीमूलपर्यंतं जपेद्दशसु प
र्वसु॥ अंगुलीर्दृढसंलग्नाः किंचित्संकोचयेत्तलं॥ अंगुलीनां वियोगेतु छिद्रेषु स्रवते जपः॥

अंगुल्यग्रेनुपर्व्वरेषु जपं जप्त मेरुलंघने। सर्वसंधिषु यज्ञपंक्तिषु पंक्तिः प्रभवेत्॥ गणनाविधि
मुल्लंघ्य यो जपेत् तु प्रसादं तं ॥ गृह्णंति राक्षसास्तस्मात् । नियतं गणयेद्बुधः ॥ अथ मालासंस्कार माह ॥
तत्रैनाबलाके ॥ गृह्णंति राक्षसास्तस्मात् विष्णोर्हरिद्रा पूर्वा ह्यादि॥ शक्तेः अष्टमी चतुर्दशी रात्रि॥
शिवस्य त्रयोदशी दिवा ॥ अन्येषां तिथिनियमो नास्ति । अथ संस्कारः ॥ विष्णोः धात्रीपर्णस्य पंचदश
त्रे॥ देव्याः पंचदशत्रे॥ शिवस्याश्वत्थपर्णस्य वा ॥ प्रपंचकार्पासं चेत् ब्राह्मणकृतं समान्
वर्णयोषित्कृतं वा त्रिगुणं त्रिगुणीकृतं ॥ अथ प्रतिष्ठा ॥ मणीन् रसचंतु प्रक्षाल्य एवं कुसत्रे
योजयेत् ब्रह्मग्रंथिं कुर्यात् मुखे मुखं पुच्छे पुच्छं तु योजयेत् ॥ गोपुच्छसदृशाक्षा
र्पापद्मा सर्पाकृतिः शुभा ॥ ब्रह्मग्रंथीयमेकं मेरुं स वो दद्यात् न्यसेत् ॥ एवं रचितां मालां कु
त्रचिता पात्रे निधाय तस्यां गणेश सूर्य विष्णु ईश दुर्गा आवाह्य संपूज्य ह्रीं मंत्रेण गोमूत्र गो
मये दुग्ध दधि घृत कुशोदक मलपंचगव्येनिक्षिपेत् ॥ ततस्तां तस्मादुत्तोल्य स्वर्णादि
पात्रे पिप्पलदले वा पयोदधि घृत ... क्षौद्र शर्करा समकं पंचामृतं धूप वासितं संस्थाप्य ॥

तत्र माध्वांनि क्षिप्य ततः शीतजलेन स्नापयेत्॥ ततश्चंदन कस्तूरी कुंकुम कर्पूर अगुरु सित अगरुलेपयेत्
स्यां ह्रीं मंत्रेण अष्टोत्तरशतं जपित्वा नवेद्यं महानैवेद्यं पायसं संपूज्य निलयं ताम्बूलं पायसं पात्राणि हस्ता
क्षां चनं पपात्राणि दक्षिणां दत्वा गुरुं वस्त्रादिभिः परितोष्य गुरुहस्तादेव गृह्णीयात्॥ तां रहसि स्नापयेत्॥
गुरुं प्रकाशयेद्धीमान् मंत्रं प्रयत्नेन गोपयेत्॥ मंत्रं मंत्रदात्रा क्षमा ढां च गुरोरपि न दर्शयेत्॥ मन्त्रा भस्म वेता
कारं च वाः सिद्धकिन्नराः॥ इति प्रकटं यस्मात्तस्मात्तां पंतु कारयेत्॥ जीर्णे सूत्रे पुनः सूत्रं ग्रथित्वा
वगोपयेत्॥ गोमुखं लक्षणोपेतं वस्त्रे निधाय तत्र दीपयेत्॥ अशुचिर्न स्पृशेद्दोषाद्वा करभ्रष्टां न का
रयेत्॥ न जन्यान स्पृशेत् स्नायं प्रकटंनं च धारयेत्॥ एवमादिषु दोषेषु जपेदष्टोत्तरशतं॥ इति मा
लासंस्कारः॥ अथ विधिर्नानि॥ स्नापात्रे प्रथमे वेलामध्ये धेनवा श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तमं
त्रैः स्नानादनंतरं॥ स्वमंत्रेमंत्रितैस्तोयैरभिषेकं प्रकल्पयेत्॥ शक्तौ त्रिषवणस्नानं मन्यथा
द्विः सकृत्तथा॥ अस्नातस्य फलं नास्ति पितृतर्पणमाचरेत्॥ देवतानां तर्पणं कृत्वा त्रिसंध्योज
नमाचरेत्॥ मनः संहरणं शौचं मौनं मंत्रार्थचिंतनं॥ अव्यग्रत्वमनिर्वेदस्तां ति श्रद्धा नवेदयं
अक्रोधलं जपो ह्लाहुः स्वधर्माचरणं तथा॥ संतुष्टता गुरौ नित्यं पात्राचेंद्रियनिग्रहः॥ ब्रह्मचर्यं

साधुसंगः बालवृद्धादिनां कृपा ॥ गोमूत्रभेषजादिकं कार्यं दुपास्पर्वं न कारयेत् ॥ स्वसेनापि च भाषे
न जपहोमार्चनादिषु ॥ अपलिपिहानि ॥ स्त्रीशूद्रपतितोच्छिष्टप्राह्नानामित्रभाषणं ॥ असत्यभा
षणं चैव कौटिल्यं परिवर्जयेत् ॥ वैरं जविभीनरपोहापायाः क्रमणं तेपा ॥ तैलाभ्यंगं च तैले
पं पुष्पधारणमेव च ॥ प्राणिहिंसां न कुर्वीत पुरश्चरणकृन्नरः ॥ अस्नानाश्च द्विजन्मानः शूद्रा
न्नछियो नैव स्पृशेन्नरः ॥ सर्जेदुष्णादय स्नानं [illegible] निवेदितं भोजनं ॥ न दिवा भोजनं कार्यं
न्यकर्मनृपैव च ॥ स्वाश्रमाविहितं धर्मं नि[illegible] चाचरेत् ॥ कांस्यपात्रे भोजनं च असह्या
यपनं चाचरेत् ॥ न चान्यपूजनं क्षौरं न चासाधुसमागमः ॥ वर्जयेद्गीतवाद्यादिश्रवणं च संदर्श
नं ॥ मैथुनं तैलपाल्नापूस्त्रदृष्टकमपि सज्जेत ॥ स्मरणं कीर्तनं केलिः प्रेक्षणं गुह्यभाषणं ॥ संक
ल्पोध्यवसायश्च क्रियानिष्पत्तिरेव च ॥ एतन्मैथुनमष्टांगं प्रवदंति मनीषिणः ॥ उष्णीषी
कंचुकी नग्नो मुक्तकेशो गलावृतः ॥ अपवित्रकरोऽशुद्धः प्रलपन्न जपेत् क्वचित् ॥ अप्रा
वृतो करोरुत्वा शिरसा प्रावृतोपि वा ॥ चिंताव्याकुलचित्तो वा क्रुद्धो भ्रांतः क्षुधान्वितः ॥ निरासन

नः शयानो यागवन्रउच्छिष्ट एव वा ॥ रथ्यायामशिवस्थानेन जपेत्तिमिरांतरे ॥ उपानद्गूढपादो वा यानशय्या
गतोपि वा ॥ पादुकाधारणे वा मन न शय्यामारोहणे न वा ॥ प्रसार्य न जपेत् पादौ विवक्षीकृतमानसः ॥
नैव वा आसा जपेन्मंत्रं बहुवस्त्रावृतोपि वा ॥ पतितानां मंत्रसज्जानां दर्शने भाषणे तु च ॥ क्षुते नेष्ठीवा
युगमने जृंभणे जपमुत्सृजेत् ॥ उच्छिष्टो वा यदा नरध्येप्राणायामषडंगकं ॥ कृत्वा संम्यक् जपे
च्छेषं यद्वा सूर्यादि दर्शनं ॥ अथ जपविधानमाह ॥ जपश्च द्विविधः प्रोक्तो वाचिको मानसो
स्तथा ॥ आद्योप्युपांशुरुच्चैश्च द्विविधः परिकीर्तितः ॥ द्वितीयोपि द्विधा प्रोक्तो वाचिको मान
सस्तथा ॥ जिह्वाचित्तप्रभेदतः ॥ यदुच्चनीचस्वरितैः शब्दैः स्पष्टपदाक्षरैः ॥ मंत्रमुच्चारयेद्वाचा
स उक्तो वाचिको जपः ॥ शनैरुच्चारयेन्मंत्रं ईषदोष्ठौ प्रचालयेत् ॥ किंचिच्छ्रवणयोग्यः स्या
दुपांशुः स जपः स्मृतः ॥ जिह्वाजपः स विज्ञेयो केवलं जिह्वया बुधैः ॥ धिया यदुच्चरेन्मंत्रं स
उक्तो मानसो जपः ॥ उच्चैर्जपाद्विशिष्टः स्यादुपांशुर्दशभिर्गुणैः ॥ जिह्वाजपः शतगुणः स
हस्रो मानसो जपः ॥ मानसः सिद्धिकामैस्तु पुष्टिकामैरुपांशुकः ॥ वाचिको मारणे चैव
प्रशस्तो जप ईरितः ॥ मंत्रं साधयमानस्तु त्रिसंध्यं देवमर्चयेत् ॥ द्विसंध्यमेकसंध्यं वा

नमंत्रेण यजेत्॥ देवतोहृद्गृ नोद्ध लाद्ध लाच हृदयंस्थिरं॥ हितिंश्य गुरुं नलाजपेन्मंत्रंस्समाहि
तः॥ शनैः शनैर्विसृष्ट मुक्तेन विलिंबितं॥ नन्यूनं नाधिकं वापि जपं कुर्याद्दिने दिने॥ नैर्ऋ
त्ये न मर्दि विधिः प्राङ्मुखो नादि नव्यतिरेके घपेन॥ दिवेसा ति जैमान् स्तोपि सिद्धि राधेः प्रजापते॥ अन
न्यमानेन प्रातः कालान्मे ध्यंदिनावधि॥ पूजां पदं नो सेख्यांतु तेनो विसर्जयेन्मनुं॥ अपआस
नान्याह॥ सर्व सिध्येप्याघ्र चर्म ज्ञानसिद्धि मोक्षदा गाजिनं॥ वस्त्रासनं रोगहरं वेच जंबीवि
र्यहनं॥ कौशेयं पुष्टिदं प्रोक्तं कांबलं दुःखमोचनं॥ आसि चारे कृष्णवर्णं रौरवं स्यादि धर्मणि॥
तं तिल वलं प्रोक्तं जिनं सर्व सर्वसु॥ लमी क्लिन्नाश्या पवित्रेण कृष्णत्वाता जिनं गृही॥
विरोधाति वनस्थश्च ब्रह्मचारी च सर्वतो॥ सनं तपाकुर्यात् चतुरंगुलमुच्छ्रितं॥ एक
हस्तं द्विहस्तं वा चतुरस्रं समंततः॥ निषिद्धासनानि॥ वंशासने च दारिद्र्यं दौर्भाग्यं मारुणा
सने॥ धरण्यां दुःखसंभूतिः पाषाणे व्याससंभवः॥ तृणासने यशोहानिः पल्लवे चि
त्तविभ्रमः॥ सर्वेषां ध्यानं पूजासनमाह॥ वामा मातौ पदि दक्षिणे चरणे संस्थाप्य वा
यामेन पाणी त्योरुपरि पश्चिमेन विधिना बद्ध लाकराभ्यां हृदयं॥ अंगुष्ठौ हृदये निधा

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

वसुबुकं नासाग्रमालोकयन्नेतच्छ्राधिविधानकारि यमिनां पद्मासनं प्रोच्यते॥ अथ जपपूर्वदिनव
यं॥ प्रातःस्नात्वा नित्यक्रियां विधाय भोजनवस्त्रभूषणैर्वा निजणं(?) संतोषयित्वा स्वगुरुमपि वित्तवस्त्र
भूषणादिभिः संतोषयदिति॥ ततश्च क्षौं क्षेत्रपालाय नमः इति क्षेत्रपालं संपूज्य तन्मंत्रेण पुष्पधूपदी
पनादिभिः बलिं दत्त्वा सोपविशेत्॥ रात्रौ च यन्त्रे रात्रिं यापयेत्॥ अथ एतद्दिनवरस्य तिथिवारादि शुद्धदि
वसे प्रातःस्नात्वा गुरुविप्राज्ञामादाय कुशासने ॐ स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः इति स्वस्तिवाचनं विधा
य॥ ॐ सूर्यः सोमो यमः कालो संध्ये भूतान्यहः क्षपा पवनो दिक्पतिर्भूमिराकाशं खचरामराः॥
ब्राह्मं शासनमास्थाय कल्पध्वमिह सन्निधिं॥ इति पठित्वा कुशत्रिलाक्षतजलान्यादायोदङ्मु
खः संकल्पं कुर्यात्॥ ॐ अद्य अमुकमासि अमुकराशिगते गंगसवितरि शुक्लपक्षे अमुकतिथौ
भारतवर्षाख्यभूप्रदेशविशेषक्षेत्रे अमुकक्षेत्रे अमुकगोत्रः श्रीअमुकोहं अमुकमंत्रसि
द्धिकामः अमुकमंत्रस्य पुरश्चरणमहं करिष्ये इति संकल्प्य। निष्कामाणां तु सात्मा(?) कारः पूर्व॥ ततो
गुरुगणेशदुर्गामातृन्नत्वा पूजां समाप्य मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा सामालां वामहस्ते कृत्वा चित्त
त्रेवासं स्थाप्य मूलेनार्घ्य तोयं पेनात्म… दद्यात्॥ ॐ मां माले महामाये सर्वशक्तिस्वरूपिणि॥ च

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule

कुर्वंतोस्य विन्यस्तत्समान्मे सिद्धिदा भव॥ इति गंधपुष्पाभ्यां संपूज्य अविघ्नं कुरु माले हे त्वमिति मंत्रेण द
क्षहस्तेन गृहीत्वा स्वशिरसि गुरुं कंठमंत्रं हृदि स्वेष्टदेवतां ध्यायेत्॥ गुरुमंत्रदेवतात्मनोरैक्यं विभाव्य मं
त्रार्थगतचित्तो हृदयसमीपमालामानीय दक्षिणहस्ते मध्यमांगुष्ठमध्यपर्वणि संस्थाप्य एक
चित्तो भुग्नग्रीवः स्वपमुन्नतः पंकून्मीलितनेत्रः खरुखरवादित्राबद्धमकुर्वन् प्रतिबीजमंत्रमु
च्चरन् पूर्वबीजजपसमये परबीजसमस्परन् प्रणवमुच्चार्य प्रातःकालान्मध्यंदिनावधि जपे
न्मितसंख्यं जपित्वा प्रणवमुच्चार्य॥ त्वं माले सर्वदेवानां प्रीतिदा शुभदा भव॥ शिवं कुरुष्व मे भद्रे य
शो वीर्यं च सर्वदा॥ ह्रीं सिद्ध्यै नमः॥ इति मालां शिरसि संस्थाप्य पुनः प्राणायामत्रयं कृत्वा गुह्या
तिगुह्येति समर्पणमंत्रेण जपं देवताहस्ते अर्घ्योदकेन समर्प्य॥ त्वं माले सर्वदेवानामिति मंत्रे
ण मालां संपूज्य नलोरहः स्थापयेत्॥ जपसमयवर्ज्यमाह॥ आलस्यं जृंभणं निद्रां क्षुतं निष्ठीवनं
भयं॥ नीचांगस्पर्शनं कोपं जपकाले विवर्जयेत्॥ असत्याहारप्रयासश्च प्रजल्पो नियमाग्रहः॥ जन
संगश्च लौल्यं च षड्भिर्मंत्रो न सिध्यति॥ जाड्यं दुःखं तणछेदं विवादं च मनोरथं॥ स्त्रीसंगं दे
हघातं जपकाले विवर्जयेत्॥ स्नातः शुचिर्मिताहारो निद्राजो भक्तिमान् वशी॥ निर्द्वंद्वः स्थि

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

र धीमौ नी संजितात्मा जपेत्सुधीः॥ विसोंश्यौ स्तिकपकरणान्नहानिपमनिश्चपो॥ सततं शुद्धकर्मादि
गुणे क्षर्म जो जपेत्सुधीः॥ सुगंधपुष्पाभरणैः वस्त्रादिभिरलंकृतः॥ नेत्र हस्तगतासिद्धिर्नान्यस्य
जपकोटिभिः॥ नन्निष्ठः नद्रूनै प्राणः न स्त्रियं न सराम्रणः॥ नै सग्रपानुसंधानं कुर्यान्मंत्रं जपेत्प्रि
ये॥ जपाच्छ्रांतः पुनर्ध्यायेत् ध्यानाच्छ्रांतः पुनर्जपेत्॥ जपध्यानादि पूनस्य क्षिप्रं मंत्रं प्रसि
ध्यति॥ नैमध्या नै स्नानं तर्पणादिकं विधाय पुनः पूजां विसर्जयेत्ः कृत्वा प्रतिदिन होमपप्रजे ज
प द्रशांशं होमं विधाय वैश्वदेवादि कं कृत्वा पूजां समाप्य भुंजीत॥ आहारमाह॥ से दध्याहवि
ष्यं दुग्धानि विहितानि फलं पयः॥ मूलं सक्तुर्दि नासन्नं अर्द्धान्येतानि मंत्रिणां॥ सेदध्यं क्षिहानि
अन्न चादि पत्थ्यः सिद्धान्ने अधिकारः॥ नाद्यस्यास्या जिह्वामांस मधु मांस वर्जितं॥ हविष्यं प ति
पालाभं सर्वेश्रेष्ठं॥ से दध्यानचिकारिणो हविष्यस्मृतिविहितं॥ पयः पा॥ हेमंतिकं सितासिवि
न्नं धान्यं मुद्गास्तिलाः यवाः॥ कलायकंगुनीवार वास्तूकं हीलमोचिका॥ हीलमोचिका सा
कं प्रसिद्धं॥ षष्टिकाः कालशाकं च मूलकं केमुकेतरं॥ लवणे सैंधवसामुद्रे गव्ये च द
धि सर्पिषी॥ पयोनुद्धृतसारं च पनसाम्रहरीतकी॥ कदली लवली धात्री

Joint Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

त्रीप्रगन्धानुलेपं च ॥ तैलाभ्यंगमिश्रेत्र हविष्यान्नं प्रचक्षतरति ॥ यानि विहितानि पवित्राणि वि
हितपदं निषिद्धं तंदुलीयकादि वर्जनार्थं ॥ प्रव्वविहितपदं बिल्वीतकादिप्रव्वे वर्जनार्थं ॥ पयःग
व्यमेव ॥ मलकं वृंताकादि ॥ पर्युषितं यवान्नं ॥ निषिद्धमाह ॥ मधुमांसं तथा क्षारलवणं तैलमेव
च ॥ स्विन्नं पपूषितं चैव उच्छिष्टं क्षीरदूषितं ॥ कांजिकं गंजनं बिल्वं कलिंजं लशुनं विषं ॥
मसूरं कोद्रवं माषं मंडूकं चणकादिकं ॥ तैलं पूर्णं कांस्यपात्रे च दिवा भोजनमेव च ॥ एवमादि
निचान्यानि वर्जयेत्तत्साधको नृप ॥ भोजनविधिमाह ॥ ब्रह्मपत्रेषु भुंजीत मध्यपत्रवि
वर्जिते ॥ दक्षिणे ब्रह्मलोके तु विष्णुर्मध्यपत्रे महेश्वरः ॥ तत्र साधकः स्वेष्टदेवताप्रसादान्नं मध्य
पत्ररहितपलाशपत्रावल्यां संस्थाप्य स्वेष्टमंत्रेण प्रोक्ष्य प्रतिद्रव्ये मूलमंत्रं सप्तधाज
वि पित्वा ॥ मौनी हितं मितं पञ्चग्रासं मंत्रेणाश्नीयात् ॥ रात्रिं राद्भिर्मंत्रितं जलं पिबेदिति ॥ अप
प्रतिग्रहप्रतिषेधमाह ॥ विहाय वह्निं नहि वस्तु किंचित् दद्यात् परेभ्यः सति संभवे च ॥
असंभवे तीर्थवशाद्विशुद्धाद्रूपवतीतिरिक्ते प्रतिगृह्य जह्यात् ॥ अत्रासपौनुदिने विशु
द्धाद्यापाचेत यावद्दिनमात्रसैन्यं ॥ गर्भज्ञातिरागादच्छिकेन सिद्धिः प्रजायते कल्पशतै

रमुष्य॥ अमुष्यसाधवे स्वसर्पः॥ तपाचकुक्षप्रक्षालनं त्रेयस्यान्नपानपुष्टांगः कुरुते धर्मसं
चयं॥ अन्नदातुः फलं सर्वं कर्तुश्चार्द्धं न संशयः॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन परान्नं वर्जयेद्बुधः॥ पुरश्च
रणकालेपि सम्यक्कर्मतद्विधारि॥ जिह्वा दग्धा परान्नेन करौ दग्धौ प्रतिग्रहात्॥ मनोदग्धं
परस्त्रीभिः कथं सिद्धिर्वरानने॥ मनोन्यत्र शिवोन्यत्र शक्तिरन्यत्र मारुतः॥ न सिध्यंति वरारोहे
लक्षकोटिजपादपि॥ बाह्ये पंपश्यतो विघ्नापराधं क्रियते जपः॥ स्वाम्यं पंदेवतापात्राकपंसि
द्धिर्वरानने॥ अपवित्रपनं॥ कुशानिर्मितायां [illegible] प्रक्षालितायां नाद्रां वस्त्रमास्तीर्य नामूल
मंत्रेण सप्तधा स्तिमंत्र्य॥ ॐ यज्जाग्रतो दूरमुदैति दैवं तदु सुप्तस्य तथैवैति॥ दूरंगमं ज्योति
षां ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु॥१॥ येन कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वंति विदथे
षु धीराः॥ यदपूर्वं यक्षमंतः प्रजानां तन्मे मनः॰॥२॥ यत्प्रज्ञानमुत चेतो धृतिश्च यज्ज्योतिरं
तरमृतं प्रजासु॥ यस्मान्न ऋते किंचन कर्म क्रियते तन्मे मनः॰॥३॥ येनेदं भूतं भुवनं भविष्य
त्परिगृहीतममृतेन सर्वं॥ येन यज्ञस्तायते सप्तहोता तन्मे मनः॰॥४॥ यस्मिन्नृचः साम य
जूंषि यस्मिन्प्रतिष्ठा रथनाभाविवाराः॥ यस्मिंश्चित्तं सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मनः शि०॥५॥

सुषारथिरस्थानि वपं मनुष्यान्ने निपते त्रिश्रुत्सिर्वा जिनहवा॥ इस्र तिष्ठं पदजरं यविष्ठिंधुतन्नेम
नेः स्त्रीं ०६॥ इति मंत्रान् त्रिवारं पठित्वा॥ ॐ भगवन्नदेव देवेश्वराभय वेश्वनय षयाहन॥ इष्टानिष्टसमा
य ह्व मममसुप्रस्य त्रैलोक्यत॥ ॐ ह्रीं लिं शूलपाणये स्वाहा॥ नमो जाय त्रिनेत्राय पिंगलाय महा
त्मने॥ वामाय विश्वरूपाय स्वप्नाधिपतये नमः॥ स्वप्ने कथय मे तथ्यं सर्वकार्येष्व शेषतः॥ ह्रीं
पासिद्धिं विधास्यामि त्वत्प्रसादान्महेश्वर॥ ॐ ह्रीं नमः सकललोकाय विष्णवे प्रभविष्णवे॥
विश्वाय विश्वरूपाय स्वप्नाधिपतये नमः॥ इति मंत्रान् स्मृत्वा पठित्वा। प्राक्शिराः दक्षिणपा
र्श्वे शायी स्वप्नं परीक्षयेत्॥ तत्र सुप्तानां प्रथमप्रहरे दृष्टस्य स्वप्नस्य वर्षेण। द्वितीये षड्भिर्मा
सैस्तृतीये मासत्रितयेन चतुर्थे मासेन निशान्ते सद्यः फलं ज्ञेयमिति॥ अथ सिद्धिसूचकाः॥
स्वप्नस्य स्वच्यवनितावृदेः संमीलनं निशि॥ गिरेः सौधस्य शृंगे च विहारो राजदर्शनं॥ गजाना
मंगकानां च दर्शनं न च संगीतयोः॥ उत्सवं स सुरामांसं दर्शनस्पर्शने तथा॥ पूजनं देवता
नां च ब्राह्मणानां च भोजनं॥ हर्षसंतोषमक्रीनां दर्शनं भाषणं तथा॥ शुभानि चिह्नानि चे
तानि ज्ञातव्यानि मनीषिभिः॥ तेजांतरेनु॥ प्रा॰ सादस नमुखस्वेष्ट देवता गुरून् निर्मलाः

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे

राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)

दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८

Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com